

Η «κλιματική κρίση» στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Πριν από λίγες ημέρες πήραμε

Media: ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Page: 46-47 Published at: 20-02-2022
Author: Surface: 627.71 cm² Circulation: 32170
Subjects:

Η «κλιματική κρίση» στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γιάννης
Μεταξάς

Πριν από λίγες ημέρες πήραμε ένα μήνυμα ιδιαίτερης χρησιμότητας από τον πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μελέτιο-Αθανάσιο Δημόπουλο. Μάθαμε ότι διοργανώνεται για την κλιματική κρίση μια διπλή παρέμβαση. Η πρώτη αφορά ένα πολυθεματικό συνέδριο και η δεύτερη δράσεις ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ κοινωνικής συμμετοχής.

Αν δεν ξεχνά κανείς, ούτε στιγμή, ότι η κλιματική αποδιοργάνωση της φύσης και η συνακόλουθη απο-προστασία της ζωής είναι για όλους μας η μέγιστη απειλή, η πρωτοβουλία αυτή, διακλαδική και διεπιστημονική, και όπως εξαγγέλλεται, πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής.

Με αυτή την αφορμή – αλλά και μέσα από τις εμπειρίες της Académie Européenne Interdisciplinaire des Séances de Paris – ας μου επιτραπεί να υπογραμμίσω κάποιες διαστάσεις που ίσως, και κυρίως ως προς τις δράσεις που προαναγγέλλονται, θα μπορούσαν να σταθούν επίκουρες στα προσδοκώμενα σε αυτό το συνέδριο.

I. Έχει καταγραφεί ότι κάθε φορά που τέτοιες, όλως αναγκαίες, πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται, τότε μόνο προκαλούν ένα ενδιαφέρον ευρύτερης εμπλοκής, όταν οι στόχοι είναι συνδεδεμένοι με ορατά, συγκεκριμένα αγαθά. Αυτά

που κινδυνεύουν ανεπίτρεπτα να χαθούν από την κλιματική κρίση. Αν αυτή η υποχρέωση συγκεκριμενοποίησης από το συνέδριο ληφθεί υπ' όψιν, ο καθένας, ο κάθε ανώνυμος πολίτης, θα συναντηθεί με το δικό του κλιματικό πρόβλημα. Σχεδόν ως ιδιόκτητο. Και θα αντιδράσει στη βάση όχι μόνο του αφηρημένου και δημόσιου συμφέροντος, αλλά και του ιδίου συμφέροντος. Η φράση «η προστασία της ζωής Μας» ακούγεται ευχάριστα, αλλά εκείνη που δηλώνεται ως «η προστασία για τη ζωή Μου» εισπράττει σαφώς πιο ωφελιμιστικά. Η ευαισθητοποίηση της αθέατης κοινωνίας και η αναφορά σε αυτή σε ένα γενικό και αψιδικό επίπεδο (over-arching view) παραμένει αναγκαία και έχει και αισθητική ομορφιά. Αλλά έχει πολύ μεγαλύτερο αποτιμώμενο αποτέλεσμα η συνειδητοποίηση της απειλής στο ΑΤΟΜΙΚΟ ΠΕΔΙΟ. Ας το κοιτάξει το συνέδριο αυτό.

II. Ένα δεύτερο σημείο, συνακόλουθο προς το πρώτο – και που πρέπει, νομίζω, εξίσου να προσεχθεί – είναι ότι οι κλιματικές κρίσεις προσλαμβάνονται ευκρινέστερα στη «μικρή διάρκεια» (dans la courte durée). Λιγότερο οραματικά και περισσότερο ορατά. Κάτι που συνεπάγεται επιλογή μέτρων που οι ευεργετικές τους συνέπειες θα φανούν στους πολλούς κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

III. Ας μην ξεχνάμε ακόμα ότι πάνω από το 50% του παγκόσμιου εισοδήματος (σε τιμές ΡΙΒ) εξαρτάται από την καλή φυσική κατάσταση του πλανήτη γενικά. Αλλά η πληροφορία γίνεται ευεργετικά πιο τρομοκρατική όταν προβληθούν οι συνέπειες στους τομείς της υγείας και της τροφικής αλυσίδας. Και εδώ οι άδολες θέσεις της «πανεπιστημιακής επιστήμης», αν θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε έτσι, για ό,τι θα κάνει ή θα λείπει θα είναι περισσότερο, κατά κοινωνική αναμονή, αξιόπιστες.

IV. Με αναφορά στην προηγούμενη οικονομική συνθήκη, το συνέδριο αλλά και οι δράσεις θα πρέπει να εκμηθούν σε συνάρτηση με τη στενότητα των διαθέσιμων πόρων. Η προστασία της φύσης για τα επόμενα χρόνια έχει υπολογιστεί ότι θα απαιτήσει ανάμεσα στα 700 και τα 900 δισεκατομμύρια ευρώ (Ανεξάρτητη Επιτροπή Valderoom). Με ποιους τρόπους η χώρα μας και γιατί όχι και το Πανεπιστήμιό μας θα κάνουν αξιόπιστες, εσωτερικά και εξωτερικά, τις επιτελεστικές τους προτάσεις; Ωστε αυτές να συμβάλλουν πραγματικά στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης; Το θέμα είναι επείγον καθόσον μάλιστα η χρηματοδότηση του δεκαετούς προγράμματος οφείλει να αρχίζει να εφαρμόζεται από αυτόν τον χρόνο.

V. Απέναντι στην κλιματική κρίση και ιδιαίτερα στην υπερθέρμαν-

ση που οφείλεται στην ορμητική ενέργεια, η οικολογική μετάβαση έχει το πρόβλημα της απίστευτης δημοσιονομικής διατάραξης με ορατή και απροσδιόριστη αύξηση των τιμών σε μια σειρά βασικών τόσο λειτουργιών όσο και προϊόντων. Πώς πρόκειται να αντιμετωπιστεί αυτή η αρνητική πρόκληση; Μιλάμε για μια μετατόπιση πόρων πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ. Ετσι ώστε εκείνο που επιδιώκεται να κερδηθεί στο επίπεδο της προστασίας της φύσης και της ζωής να μη συντελεστεί εξόδοις μιας καθημερινότητας που θα πλήξει το κόστος ζωής δίνοντας – κοντοπρόθεσμα βέβαια – επιχείρημα στους εγωικούς αντιπάλους της οικολογικής οικονομίας. Είναι άραγε αυτό ένα από τα θέματα που θα συζητηθούν στο συνέδριο του Πανεπιστημίου Αθηνών; Στην αντίληψή μου το Πανεπιστήμιο είναι ο μάλλον ανιδιοτελής χώρος που αυτό μπορεί να συμβεί.

VI. Και κάτι ακόμα που θα πρέπει, επιτέλους με σοβαρότητα, όχι ως πρόθεση, αλλά ως νομοθετική πρωτοβουλία, να συντελεστεί: κατά πόσο δηλαδή ήρθε η ώρα να καθιερωθεί η προστασία από κλιματική απειλή ως ΑΓΩΓΙΜΟ δικαίωμα όχι μόνο συλλογικό αλλά και ατομικό. Ωστε ο πολίτης να μπορεί να προσφεύγει και προσωπικά εκεί που πρέπει να δικαιώνεται. Ένα τέτοιο Διεθνές Δίκαιο

Ατομικής Κλιματικής Προστασίας δεν είναι πια για το αύριο. Είναι για το τώρα. Διότι έτσι μόνο ο κάθε υπεύθυνος για πράξεις ή παραλείψεις θα ξέρει ότι, τόσο ποινικώς όσο και αστικώς, δεν θα μείνει ανεύθυνος. Και απιώρητος. Στο Πανεπιστήμιό μας υπάρχουν συνάδελφοι εγκυρότατοι για να εισηγηθούν τέτοιες δικαιοπολιτικές πρωτοβουλίες. Το συνέδριο του Πανεπιστημίου μας εξαγγέλθηκε πολυθεματικό, άρα εκ των πραγμάτων είναι και διακλαδικό. Και επειδή η διεπιστημονικότητα είναι για την επιστήμη η δημοκρατία της έρευνας, δεν έχει κανείς παρά να ευχηθεί η συνάντηση – φαντάζομαι επαρκώς διεθνοποιημένη – να είναι και πλουραλιστική. Τις neonicotinoides δεν τις αποφεύγεις παρά όταν από κάθε πλευρά, *lege artis*, τις απειλήσεις.

Το ότι, τέλος, το συνέδριο τελεί υπό την αιγίδα της ΑΕ της κυρίας Προέδρου της Δημοκρατίας έχω την εντύπωση ότι επιβεβαιώνει την αντίληψη ότι απέναντι στη φύση δεν χωρεί αντιπολίτευση.

N.B.: Μην παρεξηγηθώ με αυτή την επιφυλλίδα. Καμιά εμπλοκή δεν διεκδικώ. Αλλά από άλλη διεπιστημονική εμμονή ορμώμενος σας εξέθεσα κάποιες σκέψεις.

Ο κ. Γιάννης Μεταξάς είναι επίτιμος καθηγητής πανεπιστημίων, τακτικό μέλος της Academie Europeenne Interdisciplinaire des Sciences.